

Проблемні аспекти правового врегулювання оскарження дій та бездіяльності сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування у кримінальному провадженні

Шак Роман¹

Опубліковано	Секція	УДК
30.10.2025	Право	343.137

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17962379>

Анотація. У статті досліджуються проблемні аспекти правового врегулювання оскарження дій та бездіяльності сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування у кримінальному провадженні. Обґрунтовується, що чинне регулювання інституту судового контролю є фрагментарним: КПК України не містить легального визначення «процесуальних дій», не встановлює чіткого кола дій, які можуть бути предметом оскарження, а також пов'язує можливість оскарження бездіяльності виключно з наявністю визначеного процесуального строку.

Проаналізовано основні наукові підходи до розуміння процесуальних дій та їх співвідношення зі слідчими (розшуковими) діями, висвітлено вплив цих підходів на окреслення предмета судового контролю. Окрема увага приділяється процесуальним діям, пов'язаним із застосуванням примусу (освідування, відбирання біологічних зразків, обшук, затримання, привід), які найбільш інтенсивно втручаються у сферу прав людини та потребують підвищених гарантій законності.

На матеріалах практики національних судів і ЄСПЛ показано, що формальна наявність процесуального рішення не гарантує дотримання прав людини при його реалізації. Запропоновано напрями вдосконалення ст. 303 КПК України шляхом розширення предмета оскарження, конкретизації підстав та суб'єктного складу, а також відмови від жорсткої прив'язки до строкових критеріїв.

Ключові слова: дія, бездіяльність, сторона обвинувачення, слідчий, прокурор, сторона захисту, оскарження.

Problematic aspects of the legal regulation of the appeal of actions and inaction of the prosecution at the stage of pre-trial investigation in criminal proceedings

Annotation. The article examines the legal status of participants in searches under martial law in Ukraine. Emphasis is placed on the fact that searches, being one of the most intensive forms of interference in private life, acquire additional dimensions of risk for both human rights and the effectiveness of pre-trial investigations in conditions of armed aggression.

The evolution of regulatory provisions governing searches is analyzed, in particular Article 615 of the Criminal Procedure Code of Ukraine concerning the possibility of conducting searches without witnesses and the introduction of mandatory continuous video recording. Controversial approaches by scholars to assessing the role of witnesses, the significance of

---

¹ Національний університет «Львівська політехніка», асистент кафедри міжнародного та кримінального права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор філософії, асистент ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2966-3177>

video recording as an alternative guarantee mechanism, and problems of parties' access to video recording materials are discussed.

Special attention is paid to the impact of martial law on the procedural status of those involved in the search: the owner of the premises, witnesses, defense counsel, as well as the duties of the investigator and prosecutor to ensure their safety, participation, and information.

Ways to improve the practice of conducting searches in combat conditions are proposed, in particular regarding the remote participation of a defense attorney, recording exceptions to general rules, and strengthening judicial control, which should help achieve a balance between the interests of justice and the protection of human rights.

Keywords: investigative (search) actions, search, martial law, human and civil rights.

Вступ

Постановка проблеми. Проблематика правового врегулювання оскарження дій та бездіяльності сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування набуває особливої актуальності в умовах зростання вимог до ефективності кримінального провадження та забезпечення гарантій прав людини. Попри ключову роль інституту судового контролю, чинне кримінальне процесуальне законодавство містить низку істотних прогалин. Передусім йдеться про відсутність у КПК України чіткого, нормативно закріпленого переліку процесуальних дій, які можуть бути предметом оскарження, а також про невизначеність критеріїв, за якими бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора визнається такою, що порушує права учасників провадження. Додаткову складність створює й те, що законодавець пов'язує можливість оскарження бездіяльності виключно з наявністю встановленого процесуального строку, ігноруючи випадки, коли закон не визначає часових меж для виконання обов'язкових дій. Унаслідок цього учасники кримінального провадження нерідко позбавлені дієвих механізмів впливу на хід досудового розслідування, а процесуальні гарантії фактично набувають декларативного характеру.

Проблематика розвитку інституту оскарження на стадії досудового розслідування вже стала об'єктом уваги низки українських учених-процесуалістів, серед яких ___ та інші. Водночас у більшості наявних наукових розвідок недостатньо ґрунтовно проаналізовано саме проблемні аспекти законодавчого регулювання порядку реалізації права на оскарження процесуальних дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора.

Метою дослідження є аналіз проблемних аспектів чинного нормативно-правового регулювання порядку оскарження дій та бездіяльності сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування, виявлення ключових прогалин і суперечностей кримінального процесуального законодавства, а також формулювання обґрунтованих пропозицій щодо його вдосконалення.

Результати

Інститут оскарження рішень, дій і бездіяльності на стадії досудового кримінального провадження, незважаючи на його визначальне значення для забезпечення законності та справедливості кримінального процесу, і далі залишається недосконалим. Про це свідчить, зокрема, відсутність у кримінальному процесуальному законодавстві чітких норм, які б прямо передбачали можливість оскарження саме процесуальних дій сторони обвинувачення. Стаття 303 КПК України, що за своєю назвою покликана гарантувати право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого, дізнавача або прокурора, фактично не встановлює ані вичерпного, ані хоча б орієнтовного переліку процесуальних дій, які можуть бути предметом судового контролю. Така законодавча прогалина істотно обмежує інструменти захисту прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження та ускладнює повну

реалізацію на досудовій стадії закріпленого у ст. 55 Конституції України принципу доступу до правосуддя.

У науковій літературі слушно підкреслюється, що кримінальне процесуальне законодавство активно використовує категорію «процесуальні дії», однак не містить її легального визначення [1, с. 218]. Це зумовило появу численних доктринальних підходів до розуміння змісту та обсягу відповідного поняття. Поширеним є підхід, за яким процесуальні дії розглядаються як сукупність передбачених КПК заходів, спрямованих на досягнення цілей і виконання завдань кримінального провадження. При розширеному тлумаченні до них відносять слідчі (розшукові) дії, негласні слідчі (розшукові) дії та інші процесуальні засоби збирання, дослідження, використання й оцінки доказів.

З іншого боку, в науковій літературі простежується й інший підхід, відповідно до якого пропонується чітко відмежовувати власне процесуальні дії від слідчих (розшукових) дій. Прихильники цієї позиції наголошують, що останні мають самостійне призначення, оскільки їх застосування безпосередньо спрямоване на одержання фактичних даних, їх збирання, перевірку та процесуальне закріплення як доказів, тоді як процесуальні дії у більш вузькому розумінні розглядаються як діяльність, що здійснюється з метою організації та реалізації доказування, забезпечення належного процесуального оформлення результатів слідчих заходів і прийняття відповідних рішень у кримінальному провадженні [2, с. 170].

У площині проблематики оскарження таке розмежування знаходить своє відображення, зокрема, у поглядах К. Олексюка. Учений вказує, що зміст ст. 303 КПК України, яка визначає коло процесуальних рішень, дій чи бездіяльності, що можуть бути оскаржені під час досудового розслідування, не повинен тлумачитися таким чином, щоб до переліку «процесуальних дій» включати безпосереднє проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. На його переконання, у контексті судового контролю достатньо виокремити в якості самостійного предмета оскарження перевірку законності відповідного процесуального рішення про їх проведення, тобто ухвали, постанови чи іншого акта, яким санкціоновано здійснення таких дій, а не сам хід і спосіб їх реалізації [3, с. 152].

Водночас слід зауважити, що ухвалення процесуального рішення про проведення певної слідчої (розшукової) чи негласної слідчої (розшукової) дії може повністю відповідати вимогам кримінального процесуального закону, ґрунтуватися на наявності передбачених законом підстав і бути формально бездоганним. Однак подальші порушення, які виникають уже безпосередньо в ході виконання такої дії та при фіксації її результатів, не завжди мають причинно-наслідковий зв'язок із попереднім процесуальним рішенням. Іншими словами, навіть за умови законного й обґрунтованого дозволу на проведення слідчої (розшукової) дії її фактичне здійснення може відбуватися з істотними порушеннями прав та гарантій учасників провадження. Судова практика переконливо свідчить, що наявність правомірного процесуального акта ще не гарантує дотримання стороною обвинувачення встановленого законом порядку реалізації відповідної дії та не усуває ризиків порушення кримінального процесуального закону.

Показовою в цьому аспекті є ухвала Шевченківського районного суду м. Запоріжжя у справі № 336/4055/18, у якій констатовано порушення порядку проведення обшуку житла чи іншого володіння особи. Суд дійшов висновку, що працівники поліції підозрюваному належним чином не роз'яснили його процесуальні права й обов'язки, не забезпечили можливості скористатися правовою допомогою адвоката, а також не внесли до протоколу обшуку заяви, зроблені підозрюваним у ході слідчої дії. Сукупність цих недоліків була визнана істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону. Тобто, попри наявність процесуального рішення про проведення обшуку, сторона обвинувачення не дотрималася встановленого КПК України порядку його

здійснення, зокрема положень абз. 3 ч. 3 ст. 236, відповідно до яких слідчий, прокурор не вправі забороняти учасникам обшуку користуватися правовою допомогою адвоката, а також ч. 8 ст. 236 щодо права особи робити заяви, що підлягають обов'язковому занесенню до протоколу обшуку [4].

З позицій забезпечення основоположних прав і свобод людини особливої актуальності набуває належне нормативне врегулювання порядку оскарження тих процесуальних дій, здійснення яких за своєю природою пов'язане із застосуванням процесуального примусу. Йдеться насамперед про такі дії, що безпосередньо торкаються фізичної та психічної недоторканності особи, її честі й гідності, а отже потребують посиленних гарантій законності й судового контролю. Так, примусовий огляд тіла людини здійснюється на межі дотримання права на особисту недоторканність та права на повагу до людської честі й гідності, оскільки передбачає втручання у сферу інтимного та приватного життя. Примус, який застосовується під час освідування, може включати втручання у фізичну цілісність людини з метою отримання доказової інформації [5, с. 80-82].

Водночас при проведенні такої процесуальної дії безумовно мають дотримуватися вимоги, прямо закріплені у ст. 241 КПК України [6]. Зокрема, огляд тіла повинен здійснюватися особами тієї ж статі, що й особа, яку освідують; категорично недопустимими є будь-які дії, що принижують честь і гідність людини, завдають їй надмірних фізичних чи психічних страждань або створюють загрозу для її здоров'я. Дотримання цих приписів є ключовою умовою визнання такої дії законною та такою, що відповідає стандартам захисту прав людини.

Проблематика дотримання базових прав людини постає й у ситуаціях примусового відібрання біологічних зразків, оскільки в таких випадках має місце реальне втручання, як влучно зазначає О.О. Варченко, у «соматичний простір людини», а відтак – у сферу її приватних прав, що охороняються міжнародними нормативно-правовими актами [7, с. 187]. При цьому більшість дослідників справедливо наголошують, що тілесна (фізіологічна) недоторканність особи перебуває в тісному взаємозв'язку з людською честю та гідністю, а також з іншими морально-етичними цінностями [8, с. 137].

Показовою є практика ЄСПЛ, у якій методи, що застосовуються під час примусового відбору біологічних зразків, нерідко кваліфікуються як такі, що мають нелюдський характер, принижують гідність особи та можуть суперечити її праву не свідчити проти себе [9]. У цьому контексті Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду у вітчизняній практиці підкреслює, що одержання зразків має здійснюватися з неухильним дотриманням вимог щодо гарантування прав і свобод людини, забезпечення їх отримання належною уповноваженою особою, безсумнівності походження зразків та їх достовірності, а також належного документування перебігу та результатів відповідної слідчої дії [10, с. 16]. Відтак під час примусового відібрання зразків сторона обвинувачення зобов'язана чітко окреслювати межі допустимого впливу на людину, застосовувати виключно законні й пропорційні у конкретних обставинах заходи, водночас дбаючи про збереження її життя і здоров'я, а також повагу до честі та гідності.

Не позбавлені елементів примусу й такі процесуальні дії, як обшук, затримання та привід особи. Так, у ході проведення обшуку слідчий або прокурор одержує реальний доступ до особистих речей, документів, житлового чи іншого приміщення, яким користується особа, фактично втручаючись у її приватний простір. Це неминуче пов'язано з обмеженням гарантованого права власності, а також права на повагу до приватного і сімейного життя, оскільки сторонні особи отримують можливість ознайомлюватися з інформацією, що належить винятково до сфери особистого життя.

Затримання особи є однією з найінтенсивніших форм процесуального примусу, оскільки безпосередньо обмежує право на свободу та особисту недоторканність,

гарантоване ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. На практиці нерідко фіксуються порушення вимог ст. 208 КПК України щодо своєчасного і зрозумілого повідомлення підстав затримання, роз'яснення права на захисника, доступу до медичної допомоги, а також права на надання чи відмову від надання пояснень [11, с. 201]. Подібні відступи від процедури істотно ставлять під сумнів законність застосування затримання як заходу процесуального примусу.

Якщо розглядати крізь призму прав і свобод людини ще одну процесуальну дію - привід, слід наголосити, що за своєю сутністю він також має примусовий характер. Його застосування покликане забезпечити явку особи до органу досудового розслідування або до суду у випадках, коли добровільно виконати процесуальний обов'язок вона не бажає чи ухиляється від цього, інакше виконання завдань провадження було б суттєво ускладнене або взагалі неможливе. Водночас практична реалізація приводу не завжди обмежується лише правомірним і пропорційним обмеженням свободи пересування. У судовій та правозастосовній практиці фіксуються випадки, коли при виконанні приводу до особи застосовується надмірна фізична сила, чиниться психологічний тиск, створюється атмосфера залякування. За таких обставин виникає обґрунтований ризик того, що поводження з особою може набути ознак жорстокого, нелюдського або такого, що принижує її честь і гідність, що є абсолютно неприпустимим у світлі конституційних та міжнародних стандартів захисту прав людини.

Таким чином, є всі підстави стверджувати про наявність реальної загрози порушення прав, свобод і законних інтересів особи під час здійснення стороною обвинувачення процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням примусових заходів. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність більш детального й однозначного законодавчого регулювання підстав, умов та кола суб'єктів, уповноважених оскаржувати такі дії.

Здійснення таких процесуальних дій має бути нерозривно пов'язане з дієвими гарантіями від зловживань владними повноваженнями, які можуть спричинити надмірне й непропорційне обмеження прав людини. Однією з ключових запобіжних гарантій має виступати чітке законодавче врегулювання порядку оскарження дій сторони обвинувачення, що покликане забезпечити не формальний, а реальний рівень захисту порушених прав і свобод особи на досудовій стадії кримінального провадження.

З цією метою у зміст ст. 303 КПК України доцільно імплементувати положення, які б закріплювали підстави, умови та визначали суб'єктний склад осіб, уповноважених оскаржувати процесуальні дії слідчого, дізнавача чи прокурора у досудовому провадженні. Відповідна норма може бути сформульована як у загальному вигляді (за аналогією з регламентацією оскарження бездіяльності – п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України), так і у формі конкретизованого переліку (подібно до правового регулювання оскарження процесуальних рішень – п.п. 2–9-1 КПК України).

Ще одним проблемним аспектом нормативного врегулювання інституту оскарження є те, що учасник досудового кримінального провадження позбавлений можливості подати скаргу на бездіяльність сторони обвинувачення у випадках, коли для вчинення відповідної процесуальної дії кримінальним процесуальним законом не встановлено чіткого, визначеного строку її здійснення (п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України) [6]. Тобто, якщо закон не фіксує конкретних часових меж для реалізації певного обов'язку слідчого чи прокурора, формально відсутні й підстави для визнання їх бездіяльності такою, що може бути оскаржена в порядку судового контролю.

Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, тлумачачи відповідні норми, наголосив, що для виникнення у учасника провадження права на оскарження бездіяльності в порядку ст. 303 КПК України необхідним є чіткий зв'язок між обов'язком слідчого чи прокурора вчинити певні процесуальні дії та строком, у межах якого такі дії мають бути виконані згідно з вимогами КПК [12]. Тобто

юридичною підставою для визнання бездіяльності такою, що підлягає судовому контролю, є саме пропуск визначеного законом процесуального строку.

Водночас підхід, за якого право на оскарження бездіяльності сторони обвинувачення фактично пов'язується лише з наявністю прямо визначеного процесуального строку для вчинення дії, суттєво обмежує права учасників кримінального провадження. Це зумовлює своєрідну «вибіркову оскаржуваність» бездіяльності слідчого чи прокурора, адже КПК містить чимало імперативних обов'язків сторони обвинувачення, для яких конкретні часові межі взагалі не встановлені. У результаті учасники провадження позбавляються ефективного інструменту захисту від затягування розслідування або ігнорування їхніх клопотань, що суперечить засадам доступу до правосуддя й принципу ефективного судового контролю за діяльністю органів досудового розслідування.

Певні дослідники також акцентують увагу на тому, що саме вимога про наявність у КПК України чітко визначених строків виконання процесуальних дій істотно ускладнює реалізацію права на оскарження бездіяльності сторони обвинувачення. Так, В.І. Шестаков звертає увагу, що на практиці доволі часто мають місце ситуації, коли слідчий або прокурор не вручають підозрюваному копію постанови, яку було винесено у кримінальному провадженні, всупереч вимогам п. 15 ч. 3 ст. 42 КПК України. Відсутність у законі чітко окресленого строку, протягом якого така копія має бути надана підозрюваному, фактично позбавляє його можливості своєчасно звернутися до слідчого судді зі скаргою на порушення своїх процесуальних прав. У результаті реалізація права на захист ставиться у пряму залежність від розсуду слідчого чи прокурора, що суперечить фундаментальним засадам змагальності та рівності сторін у кримінальному процесі [13, с. 135-138].

Для виходу з такої ситуації підозрюваний чи його захисник змушені звертатися до слідчого або прокурора з клопотанням про надання копії процесуального документа за ст. 220 КПК України, яка зобов'язує розглянути клопотання протягом трьох днів. Однак і в цьому разі виникає подібна проблема: за результатами розгляду виноситься постанова про задоволення чи (повну або часткову) відмову, копія якої має бути вручена заявникові, але строки такого вручення закон знову не визначає.

У цьому контексті В.І. Шестаков обґрунтовано стверджує, що предмет оскарження бездіяльності сторони обвинувачення не може обмежуватися лише випадками пропуску формально встановлених процесуальних строків. На його переконання, йдеться про максимально широке коло випадків, коли КПК прямо покладає на слідчого чи прокурора обов'язок учинити процесуальну дію або ухвалити рішення, а також коли конкретна ситуація об'єктивно вимагає від сторони обвинувачення активних кроків, але вони не здійснюються. Оскарженню підлягає така бездіяльність, яка суттєво порушує права, свободи чи законні інтереси особи, зокрема істотно обмежує можливості захисника належним чином здійснювати захист підозрюваного. Цілком слушно підкреслюється, що подібні ситуації ставлять під сумнів всебічність, повноту й об'єктивність дослідження обставин кримінального провадження та негативно впливають на рівень довіри до механізмів процесуального контролю [13, с. 138-140].

Водночас вимога обов'язкового встановлення конкретного процесуального строку є доволі спірною, якщо розглядати її у контексті таких обов'язків, як виявлення обставин, що виправдовують підозрюваного або пом'якшують покарання (ч. 2 ст. 9 КПК України), фіксація й подальше використання доказів на користь невинуватості (ч. 5 ст. 223 КПК України), роз'яснення права та підстав звільнення від кримінальної відповідальності (чч. 2, 3 ст. 285 КПК України) тощо. Це зумовлено тим, що виконання таких обов'язків істотно залежить від конкретних фактичних обставин провадження, слідчої ситуації, темпів і можливостей збирання доказів.

На практиці ці вимоги часто залишаються переважно формальними, оскільки сторона обвинувачення нерідко фактично не виконує покладений на неї обов'язок активно виявляти й фіксувати відомості, що можуть свідчити про невинуватість особи у вчиненні інкримінованого правопорушення, а також встановлювати обставини, які пом'якшують її відповідальність. Водночас норми КПК однозначно зобов'язують сторону обвинувачення діяти об'єктивно й неупереджено, забезпечуючи збирання як доказів винуватості, так і доказів на користь особи, не надаючи жодним із них заздалегідь встановленої переваги. Такий підхід є ключовою гарантією справедливого кримінального провадження, однак його належна реалізація значною мірою залежить від добросовісності та професійної відповідальності слідчого і прокурора.

Водночас реалізація зазначених обов'язків стороною обвинувачення не підкріплена встановленням будь-яких конкретних процесуальних строків. Це фактично створює ситуацію, за якої слідчий, дізнавач чи прокурор зосереджують увагу переважно на збиранні та закріпленні доказів обвинувачення, ігноруючи необхідність пошуку та фіксації обставин, що виправдовують особу або пом'якшують її відповідальність. У підсумку відбувається порушення принципу законності в його змістовному аспекті, тобто вимоги щодо всебічного, повного й неупередженого дослідження обставин провадження з урахуванням усіх фактичних даних, незалежно від того, на чію користь вони свідчать.

Оскільки КПК не визначає жодних строків для виконання цих обов'язків, особа, чії права та законні інтереси страждають від пасивності сторони обвинувачення, фактично позбавлена реальних важелів впливу на дотримання відповідних норм і не може оскаржити бездіяльність дізнавача, слідчого чи прокурора у цій частині. Унаслідок невчинення таких дій учасники кримінального провадження залишаються без ефективного засобу впливу на перебіг досудового розслідування, що суперечить засадам змагальності, справедливості та належному забезпеченню права на захист.

Отже, те, що КПК України не встановлює чітких строків для вчинення процесуальних дій на користь сторони захисту, фактично робить механізм оскарження бездіяльності дізнавача, слідчого чи прокурора на досудовій стадії малоефективним. У такій ситуації формально гарантоване право подати скаргу нерідко перетворюється на суто декларативну можливість, оскільки довести порушення процесуальних строків неможливо там, де сам закон цих строків не передбачає.

Для подолання окреслених недоліків доцільним видається внесення змін до п. 1 ч. 1 ст. 303 КПК України шляхом виключення з нього вимоги про наявність конкретного процесуального строку як передумови для оскарження бездіяльності сторони обвинувачення. Натомість доцільно законодавчо закріпити норму, відповідно до якої підлягатиме оскарженню будь-яка бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора, якщо вона призводить до порушення прав, свобод чи законних інтересів учасників кримінального провадження або інших заінтересованих осіб. Такий підхід розширив би гарантії судового контролю, підвищив рівень реального захисту сторони захисту та посприяв би більш сумлінному виконанню процесуальних обов'язків органами досудового розслідування.

Висновки

Узагальнюючи викладене, слід констатувати, що чинне правове регулювання оскарження дій та бездіяльності сторони обвинувачення на стадії досудового розслідування не забезпечує належного рівня гарантій прав людини. Відсутність легального визначення категорії «процесуальні дії», нечіткість предмета судового контролю у ст. 303 КПК України, а також прив'язка можливості оскарження бездіяльності виключно до пропуску формально встановленого процесуального строку зумовлюють фрагментарність і «вибірковість» захисних механізмів. Особливо

вразливою є сфера процесуальних дій, пов'язаних із застосуванням примусу, які безпосередньо зачіпають тілесну недоторканність, честь, гідність, право на свободу та приватність особи. Практика національних судів і ЄСПЛ переконливо демонструє, що формальна наявність процесуального рішення ще не гарантує дотримання прав людини при його реалізації. У цих умовах нагальною є комплексна модернізація ст. 303 КПК України шляхом розширення предмета оскарження, конкретизації підстав, умов та суб'єктного складу, а також відмови від надмірної формалізації строкових критеріїв, що дозволить перетворити інститут судового контролю з декларативного на дієвий механізм реального захисту.

Список використаних джерел

1. Михайлик Д.О. Поняття процесуальних дій у кримінальному провадженні. *Право і суспільство*. 2017. № 2. С. 217–221.
2. Терещенко Ю.В. Слідчі та інші процесуальні дії: правова регламентація. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2011. № 2 (2). С. 168–175
3. Олексюк К. Особливості оскарження рішень, дій чи бездіяльності прокурора під час досудового розслідування. *Історико-правовий часопис. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки*, 2014. № 1 (3). С. 149–154
4. Ухвала Шевченківського районного суду м. Запоріжжя від 14.02.2020 р. Справа № 336/4055/18. Провадження № 1-кп/336/147/2020. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87816492> (дата звернення: 02.12.2025)
5. Кононець В. Актуальні питання забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні. *Юридичний вісник*, 2025/1. С. 79–83.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-V. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2013, № 9–10, № 11–12, № 13, ст.88
7. Варченко О.О. Проблемні питання забезпечення поваги до людської гідності при проведенні освідування, відібранні біологічних зразків, судово-медичній експертизі. *Порівняльно-аналітичне право*. 2020. № 2. С. 187–190.
8. Горелкіна К.Г. Дотримання прав і свобод людини при примусовому відбиранні біологічних зразків. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 1 (15). С. 133–140.
9. Case of Jalloh v. Germany, № 54810/00, 11.07.2006. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/fre#%7B%22fulltext%22:%5B%22Jalloh%22%2C%22itemid%22:%5B%22001-76307%22%5D%7D> (дата звернення: 02.12.2025)
10. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо проведення освідування особи та відібрання зразків для експертизи. Рішення, внесені до ЄДРСР, з 2018 року по липень 2024 року / Упоряд.: Г.М. Зеленов; О.В. Кривцова. Київ, 2024. 27 с.
11. Герасимчук Є.Г., Кравчук І.І. Забезпечення права особи на свободу та особисту недоторканність у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. Вип. 10. С. 500–503.
12. Про деякі питання порядку оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування: Лист Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 09.11.2012 р. № 1640/0/4–12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1640740-12#Text> (дата звернення: 03.12.2025)
13. Шестаков В. І. Рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора як предмет оскарження у кримінальному провадженні. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2018. № 3. С. 131–140

